

RUKU V RUCE

Byl muž v zemi Úsu jménem Jób; byl to muž bezúhonný a přímý, bál se Boha a vystříhal se zlého. (Jb 1:1)

1. čtení: Římanům 8:31-39

Hlavní čtení: Jób 1-2

Milí bratři, milé sestry,

dnes tedy otevíráme starozákonní knihu Jób. A budeme se jí věnovat ještě několik následujících nedělí. Rád bych se totiž vyvaroval dvěma krajnostem. Jeden extrém je pokus o shrnutí této biblické knihy do dvou až tří kázání. Tuto čtenářsky a myšlenkově náročnou mudroslovnou knihu totiž nepochopíme, když se budeme zamýšlet jen nad příběhy, které rámuji celou knihu. Je třeba slyšet a promýšlet také něco z té nejdelší prostřední části, kde se nacházejí řeči zmučeného Jóba, jeho čtyř přátel, a nakonec Hospodina samotného. Nejen začátek a konec.

Na druhou stranu není nutné se zabývat touto knihou příliš podrobně. To by nás asi unavilo a vyčerpalo. Pokud vím, nejdelší sérii kázání na knihu Jób pronesl Joseph Caryl, anglický puritánský kazatel. V letech 1651-1666 vydal 12 svazků svých kázání na Jóba, kterých bylo více než 400! Obdivuhodné. Ale nebojte se, to vás opravdu nečeká. Pro naše potřeby zhruba 8 kázání bude úplně stačit.

Na začátku musíme uznat, že kniha Jób je v mnoha ohledech tajemná. Často nerozumíme jednotlivým veršům. Těžko se překládají z hebrejštiny, proto se české překlady dost různí. Někdy ale nerozumíme ani celku knihy. Ptáme se stále dokola: *O co vlastně v té knize jde? Jaký je výsledek všech těch rozprav Jóba a jeho přátel? Jak nám ta kniha představuje Boha a jeho jednání, Jóba a jeho utrpení, Jóbovy přátele? A co si z toho všeho vlastně máme vzít my, dnešní čtenáři?*

Dále: Nevíme, v kterém století byla kniha sepsaná. Nevíme, kdo ji vlastně sepsal. Nevíme, zda jednotlivé postavy jsou úplně vymyšlené, nebo částečně smyšlené, nebo zcela historické. Já si umím představit, že v minulosti žil známý, bohatý a zbožný člověk, který v životě mnoho trpěl a jehož utrpení bylo podnětem pro další generace, aby se zamýšlely nad vlastním utrpením, nad jeho povahou, příčinami, smyslem a důsledky. Je totiž doloženo, že lidé ve starověkém Předním východě neuměli psát o úplně smyšlených postavách. To jim nebylo vlastní. Ale na druhou stranu se rozhodně nedrželí přísného historického popisu, to jim také bylo úplně cizí. A vůbec: Záměrem autora je jistě přemýšlení nad utrpením zbožného a spravedlivého člověka, před tváří Boží. Je to vlastně filosofické a teologické dílo starověku, v mnoha ohledech podobné třeba knize Kazatel. A když někdo píše takové dílo, pramálo mu záleží na historických detailech. Jde přece o myšlenky!

Dnes se společně zaměříme na dvě úvodní kapitoly knihy Jób. A to je velkolepé vyprávění. A také nejznámější a nejčastěji citovaná pasáž z této knihy. Muž jménem Jób je pro nás velkým příkladem, a to v mnoha ohledech. Tak především: Je to pohanský hrdina. Není Izraelec. Mnozí jej vidí jako současníka Abrahama, Izáka a Jáka. To znamená že ještě ani nemohl být Izraelec, protože lid Izraele byl tehdy ještě v plenkách. A je to skutečně poznat. Vždyť Jób například nenazývá Boha jménem Hospodin, kterým se Bůh představil až Mojžíšovi u hořícího keře. Jób ani nepoužívá klasické termíny jako třeba „smlouva“ nebo „zákon“. Navíc: Jako kněz si Jób vystačí. Obětuje Bohu sám. A chrám k tomu nepotřebuje. Stačí mu plac před domem. Takže: Jób je vyličený jako zbožný pohanský bohatýr dávnověku. Vypravěč o něm tvrdí, že to byl

- ***muž bezúhonný a přímý, bál se Boha a vystříhal se zlého.***

A druhým svědkem Jóbovy zbožnosti je Hospodin sám. Bůh říká Satanovi:

- ***Zdalipak sis všiml mého služebníka Jóba? Nemá na zemi sobě rovného. Je to muž bezúhonný a přímý, bojí se Boha a vystříhá se zlého.***

A kdyby to někomu nestačilo, Hospodin po prvním kole trápení zopakuje:

- ***Zdalipak sis všiml mého služebníka Jóba? Nemá na zemi sobě rovného. Je to muž bezúhonný a přímý, bojí se Boha a vystříhá se zlého. Ve své bezúhonnosti setrvává dosud, ačkoli jsi mě proti němu podnítl, abych ho bezdůvodně mořil.***

Bezúhonný a přímý, to neznamená bezhříšný, dokonale svatý. Ale přesto výjimečný. Jób vyčnívá nad ostatní lidi právě svým přístupem k druhým lidem. Sám Jób to zmíní v jedné své řeči, jak dobře, šlechetně a laskavě se choval ke svým bližním. Zvláště k těm, kteří potřebovali nejvíc pomoci:

- ¹⁶ *Jestliže jsem odmítl nuzákovu přání, oči vdovy nechal hasnout v beznaději* ¹⁷ *a sám pojídal své sousto, aniž z něho též sirotek jedl,* ¹⁹ *jestliže jsem viděl hynoucího bez oděvu, že se ubožák čím přikrýt nemá,* ²⁰ *jestliže mi jeho bedra nežehnala za to, že se ohřívá vlnou mých jehnat,* ²¹ *jestliže má ruka hrozila sirotkovi, ač jsem v bráně viděl, že mu mohu pomoci,* ²² *ať mi odpadne lopatka od ramene a paže se mi vylomí z kloubu. (Jb 31:13-22)*

Jób miloval lidi kolem sebe obětavou a praktickou láskou. (viz Jb 31) A vypravěč ho za to chválí hned v prvním verši celé knihy. Tedy dřív, než zmíní Jóbovo veliké bohatství.

Jób se navíc bojí Boha a drží se dál od zlého. Žije zbožně před Boží tváří. Má Hospodina ve vážnosti. Nechce jej zklamat, nechce jej zarmoutit, nechce jej rozhněvat. Touží žít v Bohem v pevném svazku pokoje. Chce jít s Bohem *ruku v ruce* po všech cestách života.

To vidíme i na jeho jednání s dětmi. Bůh Jóbovi požehnal. Svěřil mu veliký majetek. Ale Boží požehnání se na toho zbožného a přímého muže sneslo i v podobě deseti dětí. Sedm synů, tři dcery. Desítka, sedmička i trojka, to všechno jsou čísla, která znamenají dokonalost. úplnost. Co se týče dětí, Jób, jakožto otec, byl naprosto spokojený a šťastný. A často se za ně modlil, pravidelně za ně přinášel oběti Bohu. Báł se totiž, zda jeho děti náhodou neurazily Boha. Mohly by třeba lehkovážně zpochybnit Boží spravedlivé jednání (Dt 29:19), nebo si myslet, že žádný Bůh neexistuje (Ž 14:1), nebo propadnout vlastní pýše. (Iz 47:10) A nemysleme si hned, že byly jeho děti rozpatlaní výrostci, kteří šli z párty do párty. Třeba se jednalo o obyčejnou a celkem důstojnou oslavu, při které se navenek nic nedůstojného a bezbožného nestalo. Ale Jób ví, že Bůh vidí i to, co nevidí starostlivý otec. Že Bůh vidí do srdce. A proto se za ně přimlouval. Aby nejen on, ale i jeho děti žily v pokoji s Bohem.

Jak úžasný člověk, bratři a sestry! Jak inspirativní! Kdo z nás by takový nechtěl být, ve vztahu k lidem kolem nás, ve vztahu k Bohu samotnému, ve vztahu k naší rodině? Kdo z nás se občas nepřistihne u toho, že se málo modlí za své děti a vnoučata, že je málo svěruje do Boží péče? Kdo z nás má vztahy s lidmi kolem sebe příkladně urovnané? A o kom z nás druzí lidé vydávají jen pozitivní recenze? A vztah s Bohem? Mohl by o nás Hospodin prohlásit to, co řekl hned dvakrát o Jóbovi? Jak už jsem řekl: Jób není bezhříšný. Jób není Pán Ježíš Kristus. Ale přesto se může radit do zástupu těch inspirativních svědků víry, jejichž život nás zahanbuje a zároveň povzbuzuje k opravdové víře, lásce a naději.

A teď: Pokud nás inspiroval Jóbov život před tvrdými zkouškami, které na něj dolehnou, tím spíš nás inspiruje ve chvílích, kdy se s těmi svými ranami začne vyrovnávat.

Všechno se to rozjede v nebi. Před Hospodina, obklopeného zástupy andělů, se postaví Satan. Tedy zlý a mocný anděl, který má (ještě pořád) přístup k Bohu. Zlý duch, který chce a umí škodit člověku. Který se snaží zpřetrhat pouto mezi člověkem a Bohem. To by mu udělalo největší radost, rozdělit ty ruce. Ruku Boží a ruku Jóbovu. Do této chvíle šli životem pospolu, ruku v ruce. Ale jak to dopadne, když Jób přijde o všechno, co má? O svůj majetek, své služebnictvo, o své děti i o své zdraví. Satan doufá, že Jób ukončí svůj vztah s Bohem a zemře. Ale zároveň si tuto zkoušku musí vyžádat od Hospodina. Satan není druhý Bůh. Je jen jeden Bůh. A Satan je anděl, kterého tento jediný Bůh stvořil. Jak pravil Martin Luther: *Satan je pořád jen Boží Satan*. Satan svádí (Gn 3:13; Zj 12:9), lže (J 8:44), obviňuje (Za 3:1; Zj 12:10), zabíjí a ničí (J 10:10), spoutává a utlačuje (L 13:16; Sk 10:38), napadá jako lev řvoucí (1Pt 5:8), převléká se za anděla světla (2K 11:14), navádí k hříchu (Sk 5:3) a podle Písma také dočasně vládne světu (J 12:31; 1J 5:19). Ale právě: Všeho do času! Kniha Zjevení mluví o tom, že s druhým příchodem Ježíše Krista bude Satan nadobro zničen. (Zj 20:7-10) Osud tohoto svůdce národů (Zj 20:3) už Kristus zpečetil svou smrtí na kříži a svým slavným zmrtvýchvstáním. (J 12:31-32)

Schválně jsem vyjmenoval činnost Satana, aby nám bylo zřejmé, kdo vlastně usiluje o zničení pouta mezi Bohem a Jóbem. O ničem z tohoto nebeského jednání Jób sám neví. On na rozdíl od nás netuší, proč se mu dějí tak těžké věci v životě. Neví, proč se ho Bůh rozhodl tak zkoušet. My však od začátku máme vědět, že Bůh miluje Jóba, přestože na svého věrného dopustil šílené rány. Miloval ho, miluje ho a bude ho milovat stále. A připusťme to: Bůh dovolil tomu Zlému zkoušet Jóba. Ale neopustil ho. A to platí i opačně. Jób neopustí Hospodina. Nepřestane mu důvěřovat, přestože nerozumí tomu, čím si prochází.

- ***Z života své matky jsem vyšel nahý, nahý se tam vrátím. Hospodin dal, Hospodin vzal; jméno Hospodinovo buď požehnáno.***
- ***To máme od Boha přijímat jenom dobro, kdežto věci zlé přijímat nebudeme?***

Ne nám, ale Bohu patří všechno. Všechno, co máme. I my sami. I naši bližní. I naši milovaní. Mnoho nám Bůh dává. Ale mnohé z toho, co nám dává, nám také v jistém čase odnímá. V případě našeho biblického hrdiny je to strašně kruté. Jób nejprve přijde o všechno, co má. A také skoro o všechny, které miluje. Majetek a děti. Ať už za to mohli lidští nepřátelé, nebo nebeský oheň a silný vítr, stál za tím vším Satan. A jemu to dovolil Bůh. A to nakonec nestačilo. Jób přichází o své zdraví. Ve svých řečech tu a tam vyličí, jaké tělesné potíže ho trápí.

Ale při tom všem se drží Hospodina. V dobrém i ve zlém. Ve zdraví i v nemoci. Ve štěstí i v neštěstí. Navždy spolu. *Nejen proto, že mi hodně dáváš, Bože. Ale proto, že tě miluji až za hrob. A i když budu zdrcený, i když ti budu leccos vyčítat, i když budu skuhrat a naříkat, i když budu zlý a někdy mi polezou z úst nesmysly,*

nevzdám se tě. Budu se tě držet v životě i ve smrti. Protože ty mě miluješ. A i když nevím, proč na mě sesíláš tyto rány, věřím, že sis mě zamiloval.

A my k tomu přidáváme: Pane Bože, tvůj Syn Ježíš kvůli mně trpěl na kříži duchovně i tělesně. On místo mě prožíval pekelná muka. A tak já, když budu vržen do víru takových těžkostí, se chci tebe držet. Protože nikdo a nic mi nakonec nezůstane, ani mé bohatství, ani mé zdraví, ani lidi kolem mě, ani můj pozemský život. Ale ty zůstaneš. A budeš při mně stát. A nakonec mě vezmeš k sobě do věčné radosti, přestože na mě v této časnosti těžce doléhala tvá ruka. Nevím, proč. Nevím, k čemu to bylo dobré. Ale jedno vím, jedno věřím a vyznávám: Ty mě miluješ.

Milí bratři, milé sestry, Satan nakonec neobstál. A neobstojí. Nemůže obstát. Svazek mezi námi a Bohem je pevný. Útoky toho Zlého s Boží pomocí ustojíme. Svazek, který stojí na zásluhách, životě, smrti a vzkříšení našeho Pána Ježíše Krista, nikdo a nic nezničí. Toto pouto mezi námi a Bohem nemůže přelomit žádná těžkost, kterou procházíme a kterou ještě budeme procházet.

Modleme se společně slovy apoštola Pavla:

Hospodine, náš nebeský Otče, kdo proti nám může vznést žalobu, když ty jsi nás v Kristu ospravedlnil? Kdo nás odsoudí, když se za nás tvůj milovaný Syn Ježíš stále přimlouvá? Kdo nás odloučí od tvé lásky, Pane? Snad soužení nebo úzkost, pronásledování nebo hlad, bída, nebezpečí nebo meč? Jak je psáno: „Denně jsme pro tebe vydáváni na smrt, jsme jako ovce určené na porážku.“ Ale v tom ve všem slavně vítězíme, protože nás miluješ ty, mocný Bože. Proto vyznáváme, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu. Amen.